

17.5.2013

Eräistä elintarvikkeista annettavat pakkausmerkintätiedot uudistuivat

Yleistä

Maa- ja metsätalousministeriön asetus (264/2012) (jäljempänä MMMa 264/2012) eräitä elintarvikkeita koskevista vaatimuksista tuli voimaan 1.7.2012.

Asetuksen siirtymäaika on jatkettu 1. päivään heinäkuuta 2014 asti MMM:n asetuksella (308/2013). Samalla täsmennettiin kasvistäysmehun ja tiivisteestä valmistetun kasvistäysmehun määritelmää. Ko. tuotteet eivät kuulu hedelmätäysmehudirektiiveistä ja tietyistä vastaavista valmisteista annetun neuvoston direktiivin 2001/112/EY soveltamisalaan.

Asetuksella kumottiin seuraavat kansalliset tuotekohtaiset säädökset:

- Kauppa- ja teollisuusministeriön (KTM:n) päätös kananmunista ja muista linnunmunista (1331/1995)
- Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös lihasta ja lihatuotteista (138/1996)
- Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös makkaran koostumuksesta ja pakkausmerkinnöistä (139/1996)
- Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus jäätelöstä (4/1999)
- Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus mehuista ja tietyistä vastaavista valmisteista (943/2004)
- Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus ruokasienten kaupan pitämisestä (489/2006)
- Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus ruokaperunan kaupan pitämisestä (690/2006) sekä
- Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus juustosta (856/2007).

Tarve kumota ko. säädökset johtui siitä, että osa niiden sisällöstä oli vanhentunut. Toisesta jäsenvaltiosta peräisin olevien tuotteiden saattaminen Suomen markkinoille oli sallittava, vaikka ne eivät olleet kansallisten tuotekohtaisten säädösten mukaisia. Suomalaiset elintarvikealan toimijat joutuivat tästä syystä eriarvoiseen asemaan muihin jäsenvaltioiden elintarvikealan toimijoihin nähden.

Kumoutuneiden säädösten täyttävät tuotteet saa pitää kaupan 1. päivään heinäkuuta 2014 asti. Ne saadaan myydä loppuun, jos ne on valmistettu ja pakattu ennen ko. päivää.

Kumottuihin säädöksiin sisältyi kuitenkin eräitä merkintävaatimuksia, joita ei ole EU-lainsäädännössä yhdenmukaistettu ja joiden säilyttämistä kansallisessa lainsäädännössä pidettiin edelleen perusteltuna. Tällaiset erityistiedot, joita eräistä elintarvikkeista on annettava, sisällytettiin MMM:n asetukseen 264/2012. Pakkausmerkinnöissä on lisäksi huomioitava niiden tietojen antaminen, mitä elintarvikkeiden pakkausmerkinnöistä on muualla säädetty, kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa

17.5.2013

elintarviketietojen antamisesta kuluttajille 1169/2011 (jäljempänä kuluttajainformaatioasetuksessa).

MMM:n asetuksen 264/2012 vaatimuksia ei sovelleta elintarvikkeisiin, jotka on laillisesti valmistettu ja /tai pidetty kaupan Euroopan unionin toisessa jäsenvaltiossa tai Turkissa tai laillisesti valmistettu ETA-sopimuksen osapuolena olevassa EFTA-valtiossa (MMMa 264/2012, 1 §, 2 mom.).

Tuotekohtaiset erityiset merkintävaatimukset

Kananmunat ja muut linnun munat

KTM:n päätös kananmunista ja muista linnun munista (1331/1995) kumottiin, koska siinä olevat tiedot sisältyvät voimassa oleviin seuraaviin EU-säädöksiin, joissa käsitellään munien laatua, käsittelyä ja kaupanpitoa sekä myyntiaikaa koskevia vaatimuksia:

- Yhteisiä markkinajärjestelyjä koskeva neuvoston asetus (EY) N:o 1234/2007
- Komission asetus (EY) N:o 589/2008
- Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus (EY) N:o 853/2004.

Luokittelemattomista kananmunista annettavat tiedot (2 §)

Luokittelemattomista kananmunista säädetään seuraavissa säädöksissä: Neuvoston asetus (EY) N:o 1234/2007 ja Komission asetus (EY) N:o 589/2008, art. 34 sekä MMMa 264/2012, 2 §)

Luokittelemattomien kananmunien, jotka eivät ole kulkeneet pakkaamon kautta, myyntialue Suomessa on tällä hetkellä komission asetuksen (EY) 589/2008 34 artiklan, liitteen III mukaan Lapin lääni, Oulun lääni, Itä-Suomen läänissä sijaitsevat Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakunnat ja Ahvenenmaan lääni. Tuottajat saavat myydä poikkeusalueilla tuottamiaan kananmunia luokittelemattomina suoraan paikalliseen vähittäiskauppaan.

Luokittelemattomien kananmunien pakkauksessa on oltava MMM:n asetuksen 264/2012 mukaisesti seuraavat erityismerkinnät: säilyvyysaika (parasta ennen), tuotantotapa (esim. "Lattiakanojen munia" tai "Häkkikanojen munia" tai "Ulkokanojen munia") ja sana "luokittelemattomia". Tuotantotapa tulee ilmoittaa Komission asetuksen (EY) 589/2008 edellyttämällä tavalla.

Kun luokittelemattomia kananmunia myydään pakkaamattomina, on myyntipaikan välittömässä läheisyydessä oltava seuraavat tiedot: elintarvikkeen nimi, säilyvyysaika (parasta ennen) ja tuotantotapa komission asetuksen (EY) 589/2008 edellyttämällä tavalla sekä sana "luokittelemattomia".

Muutoin luokittelemattomien munien pakkausmerkinnöissä ja irtomyynnissä annettavissa tiedoissa on soveltuvin osin noudatettava, mitä yleisessä pakkausmerkintälainsäädännössä edellytetään ilmoitettavan.

17.5.2013

Liha- ja lihatuotteista annettavat tiedot

MMM:n asetus (264/2012) ei säätele yksityiskohtaisesti lihasta ja lihatuotteista annettavia tietoja. Kumotun KTM:n päätöksen lihasta ja lihatuotteista (138/1996) keskeinen sisältö sisältyy jo voimassa oleviin seuraaviin säädöksiin:

- Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetus (EY) N:o 853/2004 (tunnistusmerkin käyttö, lihan, raakalihavalmisteen, lihavalmisteen ja jauhelihan määritelmät; lihatuotteen määritelmä poistui)
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus (1367/2011) ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (Ko. asetuksessa säädetään lihan, raakalihavalmisteiden ja lihavalmisteiden säilytys- ja myyntilämpötiloista, vähittäismyyntipaikassa tapahtuvasta jauhelihan valmistuksesta ja myyntiajoista sekä jauhettun maksan valmistuksesta.)
- Komission asetus (EY) N:o 1162/2009 (Teollisesti valmistetun jauhelihan koostumusta (rasvapitoisuus ja sidekudosproteiinisuhde) ja pakkausmerkintöjä koskevat vaatimukset.)
- Elintarvikkeiden pakkausmerkintöjä koskeva lainsäädäntö (ryhmänimen "liha" käytöstä säädetään ainesosaluettelossa). Tulevaisuudessa vaatimukset ovat kuluttajainformaatioasetuksessa.

Makkarasta annettavat tiedot (3 §)

KTM:n päätös makkaran koostumuksesta ja pakkausmerkinnöistä (139/1996) kumottiin. Samalla makkaran koostumusta ja A-luokan makkaraita koskevat vaatimukset poistettiin. Samalla poistettiin tarpeettomana määritelmä "muu lihaan verrattava valmistusaine". Nyt makkaroiden keskimääräinen rasvapitoisuus tulee ilmoitusvelvollisuuden piiriin kaikissa makkaroiden osissa. Muilta osin makkaran pakkauksesta annettavat tiedot säilyvät lähes muuttumattomana. Pääasiassa noudatetaan kuluttajainformaatioasetusta, myös mm. elintarvikkeen nimeä täydentävien tietojen osalta (liite VI) sekä tunnustusmerkin käytön osalta Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetusta (EY) N:o 853/2004, 5 art., liite II.

Makkaran pakkauksessa ilmoitettavista merkinnöistä:

- Makkaran olennainen raaka-aine on perinteisesti liha, joten ainesosan korostamista koskevasta merkintävaatimuksesta seuraa, että makkarassa käytetyn lihan määrä "lihapitoisuus" tulee ilmoittaa painoprosentteina valmiista elintarvikkeesta.
- Lihan, mekaanisesti erotetun lihan ja elinten ym. osalta on ilmoitettava myös eläinlaji.
- Makkarassa käytetyt ainesosat ilmoitetaan niiden omilla nimillään ainesosaluettelossa.
- Jos makkaran olennainen ainesosa, liha, korvataan muulla ainesosalla, on siitä ilmoitettava tuotteen nimen yhteydessä, kuten verimakkara, ryynimakkara jne.

17.5.2013

- Makkaran rasvapitoisuus on ilmoitettava painoprosentteina valmistushetkellä tai ilmoitettuna siten, kuin ravintoarvomerkinnästä erikseen säädetään.
- Käyttöohjeet, esim. jos makkara myydään raakana, tulee ilmoittaa pakkausmerkintälainsäädännön mukaisesti.
- Makkaran suolapitoisuus sekä tarvittaessa voimakassuolaisuusmerkintä on edelleen ilmoitettava kansallisen pakkausmerkintälainsäädännön (Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus elintarvikkeiden pakkausmerkinnöistä 1084/2004, § 24 ja § 25) mukaisesti.

Ruokaperunasta annettavat tiedot (4 §)

Kansallisen ruokaperuna-asetuksen (690/2006) kumoamisen myötä poistuu vaatimus luokitella ruokaperuna luokkiin I ja II. Koska perunan luokitteluperusteet poistuivat, on harhaanjohtavaa myydä peruna laatuluokkaväitteellä. Myytävän ruokaperunan tulee edelleen olla elintarvikekelpoista eli täyttää vähimmäisvaatimukset. Ruokaperunoiden kuuluu olla lajikepuhtaita, terveitä, eheitä ja kiinteitä, eikä niissä saa olla vierasta hajua eikä makua. Laadultaan ruokaperunaksi kelpaamattomia ovat esimerkiksi syvältä vihertyneet tai pakkasen vioittamat perunat. Perunaa koskevat samat pakkausmerkintävaatimukset kuin muitakin elintarvikkeita. Yleisten pakkausmerkintävaatimusten lisäksi pakatusta ruokaperunasta on ilmoitettava:

- lajike
- pakkauspäivämäärä ja säilytysohje tai vähimmäissäilyvyysaika.

Irtomyynnissä on ilmoitettava perunan lajike.

Korvasienistä annettavat tiedot (5 §)

Kansallisen ruokasieniasetuksen (489/2006) kumoamisen jälkeenkin korvasieniä saa pitää kaupan. Myytäväksi tarkoitettujen korvasienten pakkauksissa tai irtomyynnin yhteydessä on oltava varoitusmerkinnät ja käsittelyohjeet.

Ruokasieniasetuksen kumoamisen myötä Elintarvikeeturvallisuusviraston, Eviran, ylläpitämä kauppasieniluettelo muuttuu ohjeelliseksi luetteloksi sienistä, joita voi pitää kaupan. Elintarvikelain (23/2006) mukaan elintarvikealan toimija vastaa siitä, että pitää kaupan vain turvallisia elintarvikkeita.

Juustosta, sulatejuustosta ja juustovalmisteesta annettavat tiedot (7 §)

Juusto-nimitystä voi käyttää vain tuotteesta, jossa mikään ainesosa ei korvaa osittain tai kokonaan mitään maidon ainesosaa (Maatalouden yhtenäisistä markkinajärjestelyistä ja tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityissäännöksistä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1234/2007).

17.5.2013

Vaikka KTM:n asetus juustosta (856/2007) kumottiin, juuston, sulatejuuston ja juustovalmisteen määrittelemistä kansallisessa lainsäädännössä on pidetty edelleen perusteltuna. Sen sijaan MMM:n asetukseen 264/2012 ei ole sisällytetty Suomessa vakiintuneita juustojen ja juustovalmisteiden nimiä, kuten emmentaljuusto, gruyèrejuusto, edamjuusto, goudajuusto, pienoisgoudajuusto, sinihomejuusto, camembertjuusto, cheddarjuusto, tilsitjuusto, portsalutjuusto, romadurjuusto, briejuusto, suomalainen kermajuusto, tuorejuusto, munajuusto, leipäjuusto, raejuusto, maitorahka ja kermarahka. Juustojen koostumusta tai tuotenimiä koskevia säännöksiä ei näet ole EU-lainsäädännössä. Yksityiskohtaisia säännöksiä erilaisten juustojen koostumuksesta ja tuotenimistä on sisällytetty pääsääntöisesti Codex-standardeihin tai Kansainvälisen Meijeriteollisuusliiton (IDF) standardeihin. Käyttöön vakiintuneiden juustojen ja juustovalmisteiden nimiä voidaan edelleen jatkossa käyttää edellyttäen, että nimet eivät johda harhaan.

Juuston, sulatejuuston ja juustovalmisteen pakkauksessa on oltava seuraavat tiedot:

- valmisteen keskimääräinen rasvapitoisuus painoprosentteina valmistushetkellä tai ilmoitettuna siten, kuin ravintoarvomerkinnöistä on erikseen säädetty
- maidon alkuperä elintarvikkeen nimen yhteydessä (jos käytetty muuta kuin lehmän maitoa).

Vastaavasti pakkaamattomissa ko. tuotteissa on edellisten kahden tiedon lisäksi ilmoitettava elintarvikkeen nimi.

Lisäksi juuston, sulatejuuston ja juustovalmisteen pakkausmerkinnöissä on huomioitava, mitä yleisessä pakkausmerkinlainsäädännössä edellytetään ilmoitettavaksi.

Jäätelöstä annettavat tiedot

KTMa jäätelöstä (4/1999) kumottiin. EU-lainsäädännössä ei ole jäätelöä koskevia vaatimuksia.

Valmiiksi pakatun jäätelön (ja myös jäätelöaineksen) pakkausmerkinnöissä ja muissa myynnin yhteydessä annettavissa tiedoissa noudatetaan yleisiä pakkausmerkintävaatimuksia. Jäätelö säilytetään pakastelämpötilassa. Jäätelön sisällön määrä ilmoitetaan edelleen painoyksiköin.

Mehusta annettavat tiedot (9 §)

Mehuja koskevan kansallisen säädöksen (943/2004) kumoamisen myötä poistuu vähimmäisvaatimus mehun täysmehupitoisuudesta (mehun määritelmässä 35 %). Pakkausmerkinnöissä täytyy edelleen ilmoittaa:

- mehun täysmehupitoisuus
- laimennusohje tarvittaessa
- valmistuksessa käytetyt hedelmät tai kasvikset tuotteen nimen yhteydessä (poikkeuksena kolmesta tai useammasta hedelmä- tai kasvislajista valmistetut)

17.5.2013

- tarvittaessa maininta "valmistettu tiivisteestä" tai "valmistettu osittain tiivisteestä/tiivisteistä". Merkinnän tulee olla tuotteen nimen yhteydessä tai samassa näkökentässä tuotteen nimen kanssa.

Lisäksi on mehun pakkausmerkinnöissä huomioitava, mitä muualla MMM:n asetuksen (264/2012) 8 ja 9 §:ssä ja yleisessä pakkausmerkintälainsäädännössä edellytetään ilmoitettavaksi.